

EFTIRLITSNEFND MEÐ
FJÁRMÁLUM SVEITARFÉLAGA

EFS

Innanríkisráðuneytið
Sölvhólsgötu 7, 150 Reykjavík
Sími 545 9000, netfang: postur@irr.is

Til sveitarstjórna

Efni: Fjármál sveitarfélaga

Í júní árið 2010 sendi eftirlitsnefndin bréf til allra kjörinna fulltrúa í sveitarstjórnum landsins þar sem gerð er grein fyrir hlutverki nefndarinnar og skyldum sveitarstjórna varðandi fjármál sveitarfélaga. Þar var m.a. greint frá þeim viðmiðum og lykiltölum sem nefndin hefur sett fram við mat á rekstrarrafkomu, skuldum og skuldbindingum. Í nýjum sveitarstjórnarlögum er m.a. kveðið á um tiltekið skuldaþak með hliðstæðum hætti og eftirlitsnefndin hefur haft til viðmiðunar í störfum sínum. Með bréfi þessu er það vilji nefndarinnar að halda áfram samskiptum sínum við kjörna fulltrúa í sveitarstjórnum með það að markmiði að auka upplýsingar, auðvelda samanburð á rekstrarlegum og fjárhagslegum stærðum milli sveitarfélaga og skapa umræðu um fjármál þeirra.

Eftirlitsnefndin hefur nú unnið upplýsingar úr rafrænum skilum sveitarfélaganna á ársreikningum þeirra fyrir árið 2010. Heildarskuldir og skuldbindingar A-hluta reikningsskilanna hafa lækkað úr 154% af heildartekjum árið 2009 í 146% á árinu 2010, eða úr 262 milljörðum króna í 254 milljarða. Heildarskuldir A- og B-hluta, þ.e. samstæðu sveitarfélaga, hafa lækkað á sama tíma úr 269% af heildartekjum í 255%, eða úr 599 milljörðum króna í 586 milljarða, sbr. eftirfarandi töflu. Auk niðurstöðu ársreikninga fyrir árin 2008-2010 má sjá til samanburðar hvernig sveitarfélögin hafa áætlað fjármál sín fyrir árið 2011.

A-hluti

	Áætlun							
	2011	2010			2009		2008	
Heildartekjur	176	100%	173	100%	171	100%	167	100%
Framlegð	14,3	8,1%	11,5	6,7%	10,6	6,2%	6,3	3,8%
Veltufé frá rekstri	13,2	7,5%	12,3	7,1%	10,3	6,0%	15,0	9,0%
Skuldir og skuldbindingar	253	144%	254	146%	262	154%	246	147%
Nettó skuldir og skuldbindingar	180	102%	179	103%	182	106%	164	98%

fjárhæðir í ma.kr.

Samstæða

	Áætlun							
	2011	2010		2009		2008		
Heildartekjur	237	100%	230	100%	223	100%	213	100%
Framlegð	46,2	19,5%	39,0	17,0%	36,0	16,1%	28,1	13,2%
Veltufé frá rekstri	36,0	15,2%	31,2	13,6%	26,6	12,0%	27,6	12,9%
Skuldir og skuldbindingar	577	243%	586	255%	599	269%	539	253%
Nettó skuldir og skuldbindingar	470	198%	469	204%	494	222%	440	206%

fjárhæðir í ma.kr.

Eftirlitsnefndin hefur í samskiptum sínum við sveitarstjórnir lagt áherslu á viðmið sínum um heildarskuldir og skuldbindingar sveitarfélaga, svo og um framlegð rekstrar í A-hluta reikningsskilanna. Er við það miðað að til frekari skoðunar komi á fjármálum sveitarfélags þar sem heildarskuldir eru yfir 150% af heildartekjum í A-hluta reikningsskilanna, þ.e. sveitarsjóðs. Við frekari athuganir verður einnig horft til nettó skulda sveitarfélags en það eru heildarskuldir og skuldbindingar að frádregnum peningalegum eignum, öðrum en þeim sem tengjast eigin fyrirtækjum. Hjá nokkrum sveitarfélögum gefur skoðun á nettó skuldum betri mynd af fjárhagsstöðunni en þegar heildarskuldir og skuldbindingar eru skoðaðar einar og sér. Auk þessa er litið til framlegðar frá rekstri, veltufjár frá rekstri og annarra þátta.

Auk framangreindra fjárhagslegra viðmiða vill nefndin við þetta tækifæri einnig setja fram viðmið um veltufé frá rekstri. Þegar miðað er við 150% skuldahlutfall og 15% framlegð rekstrar er rökrétt að gera ráð fyrir að veltufé frá rekstri þurfi að minnsta kosti að vera 7,5% af heildartekjum til að standa undir samningsbundnum afborgunum langtímalána með 20 ára greiðslutíma. Sé skuldahlutfall sveitarfélags 150% af heildartekjum og veltufé frá rekstri lægra en 7,5% af heildartekjum má leiða líkur að því að sveitarfélag geti ekki sinnt, að minnsta kosti að hluta til, skyldum sínum til að greiða afborganir af lánum öðruvísi en með viðbótar lántöku eða öðru innstreymi fjármagns, svo sem sölu eigna. Sjóðsstreymi með þeim hætti er ekki vænlegt fyrir fjárhag sveitarfélags til lengri tíma litið. Framsetning framangreindra viðmiða tekur ekki tillit til fjárfestinga sveitarfélags. Litið til fjárfestinga þarf að koma til fjármagn sem fæst annað hvort með lántökum eða veltufé frá rekstri sem er umfram 7,5% viðmiðs um veltufé frá rekstri.

Samkvæmt ársreikningum sveitarfélaganna árið 2010 eru 20 sveitarfélög með skuldir og skuldbindingar umfram framangreind viðmið eftirlitsnefndar í A-hluta reikningsskilanna, þ.e. 150% af heildartekjum, en 29 sveitarfélög þegar litið er á bæði A- og B-hluta. Litið til nettóskulda eru 14 sveitarfélög með skuldir umfram viðmið nefndarinnar en 22 sveitarfélög þegar litið er á bæði A- og B-hluta. Á árinu 2010 var rekstrartap á A-hluta hjá 38 sveitarfélögum.

Meðfylgjandi bréfi þessu eru yfirlit fyrir annars vegar A-hluta reikningsskila sveitarfélaga og hins vegar fyrir A- og B-hluta sem sýna nokkrar fjárhæðir og lykiltölur um niðurstöður fjármála sveitarfélaga samkvæmt rafrænum skilum þeirra á ársreikningum 2010. Í yfirlitunum er sveitarfélögunum raðað eftir landsvæðaskiptingu samkvæmt upplýsingum frá Sambandi íslenskra sveitarfélaga. Í þeim má sjá samanburð skulda og skuldbindinga og framlegðar sem gefur annars vegar mynd af stöðu einstakra sveitarfélaga og hins vegar meðaltal lykiltalna í hverjum landshluta.

Til viðbótar upplýsingum í meðfylgjandi yfirlitum eru hér nokkrar lykiltölur um fjármál úr A-hluta reikningsskila sveitarfélaga, dregnar saman í fjóra flokka eftir íbúafjölda þeirra:

A-hluti 2010					Fjárhæðir á íbúa / þús.kr.		
	Fjöldi íbúa	Fjöldi sveitarfélaga	Skuldir og skuldbindingar	Nettó skuldir	Heildartekjur	Skuldir og skuldbindingar	Nettó skuldir
Íbúafjöldi							
Íbúafjöldi 10.000 >	216.903	6	143%	100%	520	742	518
Íbúafjöldi 4.000 - 10.000	40.215	7	175%	136%	551	963	747
Íbúafjöldi 1.000 - 4.000	42.192	20	167%	120%	605	1.012	725
Íbúafjöldi < 1.000	18.320	43	87%	49%	693	604	340
Samtals landið	317.630	76	146%	103%	545	798	564

Eftirlitsnefndin hefur verið í samskiptum við fjölmög sveitarfélög vegna fjármála þeirra. Þannig átti nefndin í samskiptum við 15 sveitarfélög á árinu 2010 þar sem látið var í ljós álit á fjárhagsstöðu þeirra, settar fram ákveðnar viðvaranir og óskað frekari upplýsinga vegna ársreikninga þeirra fyrir árið 2009. Við skoðun á fjárhagsstöðunni hefur nefndin lagt áherslu á að halda fundi með forsvarsmönnum sveitarfélaga. Á þeim fundum hefur eftirlitsnefndin m.a. komið á framfæri og skýrt viðmið sín um samspil skulda og framlegðar frá rekstri og mikilvægi þess að lækka skuldir með öllum tiltækum ráðum. Einnig hafa forsvarsmenn sveitarfélaganna komið á framfæri ýmsum frekari upplýsingum og útskýringum á fjármálum viðkomandi sveitarfélags. Er nú unnið að greiningu á ársreikningum ársins 2010 og mun nefndin óska eftir nánari upplýsingum eftir því sem ástæða þykir til.

Það eru tilmæli eftirlitsnefndarinnar að bréf þetta ásamt meðfylgjandi yfirlitum, verði kynnt og gert aðgengilegt öllum kjörnum fulltrúum í sveitarstjórn. Spurningum, athugasemendum og ábendingum, sem viðtakendur vilja koma á framfæri í kjölfar þessa bréfs, óskast vinsamlegast beint til nefndarinnar.

Reykjavík 21. september 2011

Eftirlitsnefnd með fjármálum sveitarfélaga

Olafur Nilsson

Hafdís Karlsdóttir

Þóróður Skúlason

Ársreikningur 2010

Helsestu nýurstóður

A+B - hluti

Sveitarfélag	Fjöldi íbúa	Hundrásblöfi af heildartekjum				Fjárhæðir á hófa			
		2010	Skuldir og skuldh. %	2009	Skuldir og skuldh. %	2010	Netto Framleði %	2010	Veltuve frá miðurst. %
		2010	Skuldir og skuldh. %	2009	Netto skuldir %	2010	Framleði %	2010	Rekstrar- skuldir %
Norðurland eystra									
Akureyri	17.573	142	157	110	118	16,2	18,9	10,6	895
Nordurþing	2.926	256	232	192	198	3,3	15,5	21,9	5,3
Fjallabyggð	2.066	110	116	81	77	11,1	9,0	2,1	12,1
Dalvíkurbyggð	1.949	118	117	96	88	22,6	23,6	11,2	19,6
Eylafjarðarsveit	1.025	64	64	31	40	11,9	15,1	8,5	11,2
Hengifjarðarsveit	607	55	67	33	51	9,7	14,2	1,5	634
Sválbarðstrandarhr.	413	14	20	-84	79	2,6	13,5	2,3	532
Grytbakkakarheppur	337	87	90	62	58	6,4	13,2	-0,1	855
Skuðustaðahreppur	374	44	43	-6	-22	-1,9	-1,5	-0,4	747
Tjörneshreppur	56	9	4	-173	-125	14,6	14,4	20,9	736
Hjörneshreppur	942	66	73	38	63	2,0	1,8	-1,3	718
Þingeyjarsveit	111	28	59	6	21	12,1	14,4	7,0	607
Sválbarðahreppur	521	116	122	96	98	9,3	8,0	-2,6	6,5
Langanesbyggð									
Samtals	28.900	140	150	105	114	13,8	16,7	10,4	13,0
Austurland									
Seyðisfjörður	706	220	211	205	191	4,9	5,7	-11,4	-0,2
Fjaðrábyggð	4.641	253	288	226	265	17,4	15,7	21,0	938
Vopnafjarðarhreppur	683	185	214	174	194	24,5	23,3	7,3	16,9
Fjörðudalsþreppur	89	53	39	-202	-271	12,8	35,4	15,9	26,6
Borgarfjarðarhreppur	134	83	80	32	35	10,0	11,5	0,9	11,7
Breiðafjörður	210	169	172	161	165	1,0	4,2	-12,5	4,2
Djúpavogshreppur	443	168	196	148	172	16,0	14,6	-1,5	8,0
Fjörðudalslítrað	3.467	288	273	275	236	19,4	10,1	0,5	9,5
Samtals	10.373	246	260	221	231	21,5	14,6	7,6	15,0
Sudurland									
Sv. Hornafjörður	2.086	83	92	54	56	16,7	18,0	9,0	16,3
Vestmannaeyjabær	4.135	181	218	70	97	21,7	7,2	29,4	26,9
Sv. Árborg	7.811	205	206	175	178	18,8	13,1	3,8	13,3
Mýrdalshreppur	510	85	85	76	74	5,4	5,5	-3,4	3,5
Skafthafshreppur	445	113	111	96	95	2,8	2,3	-9,9	-3,3
Ásahreppur	190	27	47	-18	6	28,2	25,8	25,1	28,5
Rangáring eystra	1.745	67	78	46	53	7,1	15,5	-1,4	6,5
Rangáring ytra	1.543	187	163	169	136	13,9	3,7	0,5	8,0
Hrafnamannahreppur	788	107	85	94	15,4	19,0	6,6	11,3	778
Hveragerðishreppur	2.291	163	141	147	124	13,7	11,0	-1,9	7,1
Sv. Ólfus	1.952	193	192	171	162	18,3	15,7	4,2	13,6
Grimsnes og Grafn	415	179	198	144	143	20,3	9,4	14,3	12,6
Skeiða- og Gnífveiðahr	517	33	30	-8	-5	6,3	9,3	2,9	6,8
Bláskogabyggð	935	101	98	81	79	8,6	16,0	-1,9	4,7
Flokkarhreppur	602	35	37	4	-16	11,9	10,7	9,3	12,6
Samtals	25.963	154	160	113	115	16,4	12,6	8,3	14,1

* Skorradalsþreppur hefur ekki, þann 5. september 2011, skilað ástrekningið 2010 til ráðuneyvisins.

** Skorradalsþreppur hefur ekki, þann 5. september 2011, skilað ástrekningið 2010 til ráðuneyvisins.

*

**